

Leven in volheid

Voorganger: Ds. Erik van Halsema

Schriftlezing Oude Testament: Nehemia 9: 6-17

Tweede Schriftlezing: Johannes 10: 1-10

Overweging

Aan het begin van deze dienst nodigde ik u uit om een beeld voor ogen te krijgen als voorbeeld van ‘leven uit volheid’. Waar dacht u toen aan? Misschien was het wel een unieke ervaring van schoonheid in de natuur? Of van schoonheid van muziek? Of een heel intens moment met familie of vrienden? Of een moment van bevrijding uit een diep dal?

Laten we eerst eens kort kijken naar wat Jezus er oorspronkelijk mee bedoeld kan hebben. Vlak voor onze passage is er een bijzondere situatie geweest rond een blindgeboren man die door Jezus op een sabbat genezen is. Dat leidt tot een debat met een aantal Farizeeën. En het eindigt met deze spreuk van Jezus: ‘*zij die niet zien zullen zien en zij die zien zullen blind worden*’. Een aantal Farizeeën reageert dan geschokt: “wij zijn toch zeker niet blind!”

Dit is noodzakelijke achtergrondinformatie bij de schriftlezing van vanmorgen, over Jezus als de deur. Want direct na de woordenwisseling met de Farizeeën neemt Jezus het woord. Hij vergelijkt zichzelf met de deur van een schaapskooi, een betrouwbare manier om naar binnen te gaan. Daartegenover plaatst hij anderen die ergens anders naar binnen klimmen. Dat zijn dieven en rovers. Die laatsten zijn er op uit om te roven, te slachten en te vernietigen maar – en nu komt het – Jezus is gekomen om *aan de kudde het leven te geven in al zijn volheid*.

Tot zover de schriftlezing van vanmorgen. We herkennen hierin beelden uit het Oude Testament waarin het ook gaat over verschillende soorten herders. De ene soort is betrouwbaar, de andere niet. Het hoogtepunt van de woorden van Jezus is de belofte van ‘het leven in al zijn volheid’. Dat is een meer algemene verwoording van het beeld dat daar even voor staat: de herder leidt de kudde *naar goede grond*. Of ook: naar een goed leven. Wat is dan de grond waar *wij* wel bij varen? Wat is voor ons ‘een goed leven’? Wat is voor onze eigen leefomgeving ‘een goed leven’?

Jezus vult dat hier verder niet in. En Johannes de evangelist voelt ook geen aandrang er meer over te vertellen. Dat geeft ons de vrijheid om allereerst uit te zoomen binnen het Johannes-evangelie zelf. Bij mij komt dan direct het verhaal naar boven van de bruiloft te Kana. U weet wel.

t. Psalm 100, 1 *m. J. Berthier (Taitzé)*

1. Ju-bi-la-te De-o om-nis ter-ra.

2. Ser-vi-te Do-mi-no in lae-ti-ti-a.

Al-le-lu-ia, al-le-lu-ia in lae-ti-ti-a.

Al-le-lu-ia, al-le-lu-ia in lae-ti-ti-a.

Juchit voor God heel de aarde. Dient de Heer met vreugde. Alleluia, prijst God met vreugde.

Daar staan zes stenen watervaten, met een enorme hoeveelheid water. Al dat water wordt tot wijn. Niet zomaar wijn, maar de *allerbeste* wijn. Zo wordt ons gewone leven van alledag tot een plek waar iets heerlijks te proeven is.

Dat is zo ongeveer het eerste verhaal van het evangelie van Johannes. Van water naar wijn: dat is pas echt *leven*. Elders noemt Johannes dat: *eeuwig leven*. En in Johannes hoofdstuk 10 noemt Jezus dat dus: '*Leven in volheid*'.

Ik kan mij voorstellen dat het nog steeds wat vaag is. Dat het onvoldoende handen en voeten krijgt. Misschien moeten we er dan de Tien Geboden bij halen. Die gaan voor een flink deel over het gewone, dagelijkse leven waarin iets van God op kan lichten.

Daar klinkt bijvoorbeeld: 'eer uw vader en uw moeder'. Oorspronkelijk betekende dat: zorg voor je moeder en vader als die – oud geworden – niet meer voor zichzelf kunnen zorgen. Dan 'eer' je hen. Daar klinkt ook: 'steel niet'. En 'leg geen vals getuigenis af over een ander'. Allemaal voorschriften waarmee het dagelijks leven leefbaar wordt.

We moeten dus kijken naar ons eigen leven. Het evangelie als een boodschap van bevrijding wil landen in ons eigen leven, in onze cultuur, in onze samenleving, ook in onze eigen politieke wereld waar mensen keuzes moeten maken. Soms over heel ingewikkelde dingen, zoals de vraag hoe we moeten omgaan met een tijdelijke opvang voor zeventig asielzoekers hier vlakbij op loopafstand. Hoe verhouden we ons daartoe? Hoe blijven we in gesprek met elkaar daarover? Hoe kan er in vrede een gesprek op gang komen zowel met de mensen die een AZC op hun stoep niet zien zitten als met de mensen die allereerst denken aan het bieden van gastvrijheid? Is er een angstvrije ruimte te vinden waar dit gesprek kan plaatsvinden, zonder enig geweld? Een paar dagen terug had ik een gesprek hierover met één van mijn collega-voorgangers en we zeiden tegen elkaar: misschien is dit wel onze roeping als Lichtbron-gemeente: namelijk dat we allereerst geroepen zijn tot datgene wat het diepst tot kerk-zijn behoort: het *bidden* om vrede voor onze stad. Juist als we ons mee dreigen te laten slepen door foto's van geweld in de kranten en nare woordenwisselingen op het internet dan dienen wij te beginnen met luisteren, met aandacht, met reflectie – dat alles gedragen allereerst door gebed.

Misschien horen we in dat gebed wel de stem van Jezus die niet alleen de deur maar ook de herder zelf blijkt te zijn. En dan worden we verrast, want er blijkt een innige band te zijn tussen de herder en zijn kudde. Wij blijken *gekend* te worden. Dus helemaal: Jezus kent ook onze angsten. Als herder roept hij ons bij onze eigen naam en leidt ons naar buiten – naar de goede grond oftewel het '*leven in volheid*'.

Er vindt in en om ons heen een strijd plaats. Naar welke stem luisteren wij? Door welke stem laten wij ons leiden? Wat zijn stemmen die we moeten negeren? Beloftes die het leven juist stukmaken?

In de schriftlezing uit Nehemia is er ook zo'n stem die Israël eigenlijk had moeten negeren, namelijk de stem die zei: we moeten een koning hebben! We moeten net zo zijn als andere volken! Het volk Israël was geroepen om die ene plek te maken tot een proefpolder van God, een plek van gerechtigheid.

Maar de werkelijkheid bleek weerbarstig.

Tot slot wil ik het verhaal zo mogelijk nóg iets persoonlijker maken. Het beeld van de herder is een beeld van *zorg*. Het is een essentieel beeld, juist nu op onze bedreigde aarde waarin leiders te vinden zijn in wie wij de dieven en rovers uit Johannes 10 kunnen herkennen, mensen die er alleen maar op uit zijn om te vernietigen. Hier tegenover staat hoe ons leven echt is, namelijk als bepaald door *zorg*. Zorgen voor. Dat is wat wij mensen doen. Zorgen voor elkaar. Zorgen voor onze omgeving, ons werk, onze naasten. Wij geven zorg aan elkaar en ontvangen zorg. Zorgen voor is altijd aanwezig. Soms wat sluimerend maar het kan ook opeens je huis binnenkomen als er sprake is van een ziekte als Parkinson. Of als er sprake is van beginnende dementie. Dan wordt zorgen voor een noodzakelijkheid. En acuut. Heel veel zorg wordt niet opgemerkt, want is geen economische activiteit. Wij leven in de illusie dat alleen dat waar een rekening voor gestuurd kan worden echt is. De dagelijkse zorg echter onttrekt zich grotendeels aan de geldeconomie, is in geen enkele spreadsheet terug te vinden.

Niet alleen de vanzelfsprekende dagelijkse zorg maar ook de acute zorg van de ene mens voor de ander hoort helemaal bij wat Jezus noemt '*Leven in volheid*'. Het is daar waar wij kunnen ervaren dat Jezus ons zelf bij onze naam roept. Je wordt geroepen bij je naam, zowel wanneer je zorg schenkt als wanneer je zorg ontvangt.

'Geroepen worden bij je eigen naam', dat past één op één bij ons jaarthema: 'ken je mij'. Jezelf gekend weten door een ander, dan is het of die ander werkelijk jouw *naam* kent. Dus wie je ten diepste bent. Het is een beeld van intimiteit.

Wij mensen zitten zo in elkaar dat we maar al te gemakkelijk vergeten wie we eigenlijk zijn. We laten ons veranderen onder de druk van de omstandigheden, of van wat we denken dat anderen van jou verwachten. Ben je jong dan is dat een vraag waar je de hele dag mee bezig kunt zijn. Wie ben ik eigenlijk? De verwachtingen van mijn ouders, kloppen die wel? Misschien ben ik wel heel anders.... Hoe bevrijdend kan dan de ervaring zijn als een ander jou werkelijk ziet zoals je bent. Een ander die jou bij je naam roept.

Aan de andere kant van onze levensloop kan het weer op een andere manier gaan spelen. Als een mens de namen van anderen niet meer weet. En als het moment komt dat deze mens haar of zijn eigen naam ook niet meer weet. Dan zijn er naasten of verzorgenden die deze mens roepen bij zijn of haar naam. Het kan ook een geestelijke verzorger zijn, zoals Hanneke Keur dat jarenlang heeft mogen doen. Als zij aanwezig is geweest bij mensen die soms hun eigen naam niet meer weten, dan heeft zij daar present mogen zijn in naam van de goede herder die de zijnen bij hun naam kent.

Is ook daar een 'leven in volheid' te vinden? Die vraag hoef ik eigenlijk niet meer te stellen. Het leven in volheid is niet alleen daar waar we krachtig zijn, ons eigen leven kunnen bepalen en noem maar op. Het is ook te vinden op de plek waar de een voor de ander aanwezig is met aandacht, met geduld, met liefde, met zorg. Vandaar de keus voor het lied dat wij zo gaan zingen, na orgelspel:

Zoals een moeder zorgt
voor kinderen, haar toevertrouwd,
en waarborgt dat zij leven:
zo werkt een god van liefde, en geen uur
verflauwt zijn vuur.
Niet meer verstomt het woord
dat Hij ons heeft gegeven.

ds. Erik van Halsema

